

THE BORDER DISPUTE BETWEEN CROATIA AND SLOVENIA: THE STAGES OF A PROTRACTED CONFLICT AND ITS IMPLICATIONS FOR EU ENLARGEMENT

Thomas Bickl

Springer, Cham, 2020., xxi + 373 str.

Knjiga *The Border Dispute Between Croatia and Slovenia: The Stages of a Protracted Conflict and Its Implications for EU Enlargement* (u prijevodu *Granični spor između Hrvatske i Slovenije: faze dugotrajnog sukoba i njihov odraz na proširenje Europske unije*) autora dr. sc. Thomasa Bickla objavljena je 2020. godine na engleskom jeziku u izdanju nakladničke kuće Springer.

Knjiga predstavlja autorovu doktorsku disertaciju obranjenu 2019. godine pri Fakultetu društvenih znanosti Sveučilišta Duisburg-Essen u Njemačkoj pod vodstvom mentora prof. dr. sc. Susanne Pickel i prof. dr. sc. Michaela Kaedinga.

Autorovo su područje zanimanja političke znanosti i međunarodno pravo, posebice sukobi i europske integracije u razdoblju nakon raspada Jugoslavije. Bavi se proučavanjem teritorijalnih i drugih otvorenih bilateralnih pitanja među državama na području bivše Jugoslavije.

Predmet je ove knjige granični spor na kopnu i moru između Hrvatske i Slovenije o kojemu je u ovome znanstvenom časopisu, ali i u cjelokupnoj hrvatskoj i široj znanstvenoj zajednici, izneseno mnogo pojedinosti. Tema je temeljito analizirana.

Knjiga se sastoji od šest poglavlja te četiri priloga. U prvome, uvodnom poglavlju opisuju se metode korištene u istraživanju, uz induktivni pristup analizi teme ove knjige. Dva temeljna izvora podataka prikupljenih u istraživanju su intervjui i dokumenti. Autor je održao čak 76 intervjua, i to sa sugovornicima koji su bili izravno uključeni u različitim fazama rješavanja graničnog spora: premijeri, ministri vanjskih poslova, državni službenici, znanstvenici i brojni drugi. Tako je jedan od intervjua održan i s našim cijenjenim prof. emer. Vladimirom-Đurom Deganom. Među dokumentima kojima se autor služi oni su koji su javno objavljeni, a nesumnjivo su od važnosti za dublji pristup analizi graničnog spora, ujedno i nacrti i neobjavljeni dokumenti koje autor iznosi, na primjer nacrti arbitražnog sporazuma.

Zemljopisna, politička i povijesna pozadina spora između dviju zemalja iznosi se u drugom poglavlju knjige, počevši od vladavine Venecije nad većim

dijelom istočne obale Jadrana pa do novije povijesti kad su dvije zemlje činile dio SFR Jugoslavije, da bi potom nakon njezina raspada konačno stekle neovisnost. U osjetljivom razdoblju sukcesije, ulogu izmiritelja preuzela je tadašnja Europska zajednica (danas Europska unija), ponajprije osnivanjem *ad hoc* arbitražnog tijela poznatog pod nazivom Badinterova komisija.

U trećem se poglavlju obrađuju pravila međunarodnog prava mora, s naglaskom na, dakako, razgraničenje morskih prostora. Analizirajući odluke međunarodnih sudova i arbitražnih tijela, počevši od 1969. godine, autor razlikuje tri faze razvoja sudske prakse u pitanjima razgraničenja. Prvotno se primjenjivalo načelo pravičnosti, zatim crta sredine (ekvidistanca) uz uvažavanje posebnih okolnosti (autor navodi da je arbitražni sud u presudi spora između Hrvatske i Slovenije primijenio tu metodu) te, naposljetku, test proporcionalnosti nakon provedenog postupka u kojem je primijenjena prethodno spomenuta metoda modificirane ekvidistance.

U četvrtom poglavlju autor iznosi četiri faze graničnog spora između Hrvatske i Slovenije: od bezuspješnih pregovora dviju zemalja oko granice, zatim samih pregovora Hrvatske o pristupanju Europskoj uniji koje je Slovenija blokirala, do kompromitiranog arbitražnog postupka (uslijed medijske objave transkripata i zvučnih zapisa dvaju telefonskih razgovora između arbitra imenovanog od slovenske strane i slovenskog agenta) okončanog arbitražnom presudom koju hrvatska strana ne priznaje te, napokon, s tim u vezi, postupka pred Sudom Europske unije koji se oglasio nenadležnim u povodu tužbe Slovenije protiv Hrvatske. Autor srž spora vidi u utvrđenju činjenice predstavlja li kompromitiranost arbitražnog postupka valjani pravni razlog za povlačenje Hrvatske iz arbitražnog sporazuma, tim više što je arbitražni sud svojim novim sastavom od pet neovisno izabranih članova (a ne više i od strane stranaکا spora), ojačao svoju neovisnost i legitimnost. Nakon autorova zaključka o neispunjenju proceduralnih uvjeta za povlačenje hrvatske strane, autor ulazi u meritum presude te zaključuje da je ista u skladu s pravom te da zapravo i nije nepovoljna za Hrvatsku.

U petom poglavlju autor se osvrće na analizu spora prikazanu u ranijem poglavlju kako bi iznio zaključke o cjelokupnom procesu. Promatrajući širi politički kontekst EU-a, autor ističe da je Slovenija zloupotrijebila svoj položaj države članice u odnosu na Hrvatsku kao državu kandidatkinju kad je svojim vetom blokirala njezine pregovore o pristupanju. Osim toga, Slovenija je kompromitirala arbitražni postupak kad se upustila u nezakonitu komunikaciju s arbitrom. S druge strane, prema mišljenju autora, Hrvatska je svojim jednostranim povlačenjem iz arbitražnog sporazuma također nanijela štetu dobrosusjedskim od-

nosima. Iz svega navedenog, autor zaključuje da je riječ o dubokom političkom sukobu koji će se moći riješiti pravnim putem samo uz dobru volju obiju strana. Iako je uloga Europske komisije kao posrednika u fazi sklapanja arbitražnog sporazuma bila uspješna, ipak se primjer ovog spora ne može uzeti kao model rješavanja budućih bilateralnih sporova država članica EU-a, no i dalje treba gledati širi politički kontekst EU-a i važnost pomoćne uloge treće strane.

Na kraju, u šestom poglavlju autor nudi svoj prijedlog rješenja ovog otvorenog pitanja tako što predlaže, između ostalog, uspostavu svojevrsnog *condominiuma* obiju država Piranskim zaljevom koji bi postao zajednička ribolovna zona. Slijedom navedenog, prema autorovu mišljenju, države u sporu trebale bi se odreći svojeg suvereniteta u tim morskim prostorima.

Stavovi izneseni u knjizi odstupaju od jasnog stava Hrvatske tijekom svih faza rješavanja graničnog spora te stava hrvatske znanosti općenito, a to je da se granica treba utvrditi isključivo u skladu s međunarodnim pravom. Uostalom, i u arbitražnom sporazumu se na prvom mjestu navodi međunarodno pravo kao primjenjivo pravo za rješenje tog pitanja. Unatoč tome, ova knjiga i dalje predstavlja vrijedan izvor podataka koje autor logično sistematizira te koji čine bogat činjenični supstrat za daljnju pravnu analizu.

Irena Nišević, mag. iur., asistentica
Jadranski zavod Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Summary:

**THE BORDER DISPUTE BETWEEN CROATIA AND SLOVENIA:
THE STAGES OF A PROTRACTED CONFLICT AND ITS IMPLICATIONS
FOR EU ENLARGEMENT**

Thomas Bickl

Springer, Cham, 2020, xxi + 373 pages

This book in its six chapters and four appendices deals with the unresolved legal matter between the two countries related to the land and sea border. The two main sources of data used for the author's research are interviews and documents. The author held 76 interviews with stakeholders directly involved in the various phases of resolving the border dispute: prime ministers, ministers of foreign affairs, civil servants, scholars, and many others. In particular, the interview with our esteemed Professor Emeritus Vladimir-Đuro Degan should be mentioned. The author analyses relevant public documents together with drafts and undisclosed documents, such as drafts of the arbitration agreement.

The four phases of the border dispute analysed in the book are as follows: the unsuccessful negotiations between Croatia and Slovenia, Croatia's EU accession negotiations being blocked by Slovenia, the compromised arbitral proceedings (due to telephone conversations involving the arbitrator appointed by Slovenia and one of Slovenia's agents being published in the media) resulting in a final award whose legal effect Croatia does not recognise and, finally, Slovenia's lawsuit before the Court of Justice of the European Union which declared itself not competent to interpret the arbitration agreement at hand. The author outlines that the crucial fact to be determined is whether the compromised arbitral proceedings form a valid legal ground for Croatia's withdrawal from the arbitration agreement, especially when considering that the Arbitral Tribunal enhanced its independence and legitimacy by its new composition of five independently elected arbitrators. The author concludes that the procedural requirements for Croatia's withdrawal from the arbitration agreement have not been met and, therefore, analyses the merits of the case and concludes that the award is lawful and that it is, in fact, not unfavourable for Croatia.

In Chapter 5, the author offers his conclusions on the whole process, in the EU context in particular. He emphasises that Slovenia abused its position as a Member State towards Croatia as a candidate country when it put a veto on Croatia's EU accession negotiations. Moreover, Slovenia compromised the arbitral proceedings when taking part in ex parte communication. On the other hand, in the author's view, by its unilateral

withdrawal from the arbitration agreement, Croatia also harmed the good-neighbourly relations. Consequently, the author concludes that the border dispute represents a deeply political dispute which could be resolved by legal means only with the free will of both parties. Notwithstanding that the role of the European Commission as an intermediary in the phase of concluding the arbitration agreement was successful, this dispute, however, cannot serve as a model for resolving future bilateral disputes between EU Member States. Nevertheless, the wider EU context should be taken into account, along with the importance of the supporting role of the third party.

Finally, in Chapter 6, the author suggests that the two countries should agree on making the entire Piran Bay a joint fishing zone and that the parties, in this regard, should deny their sovereignty in these maritime areas.

The views expressed in this book differ from the clear standpoint of Croatia during all the phases of the border dispute and from the standpoint of Croatian legal science in general, which stands for the determination of the border solely in accordance with international law. After all, the arbitration agreement gives international law priority in resolving the subject matter. Whatever the case, this book represents a valuable source of logically systematized data which form a rich factual substrate for further legal analysis.